

En Korkeakivi

NEOČEKIVANI GOST

Prevela sa engleskog
Irina Vujičić

Mono i Manjana
2012.

*„Valja ti se držati drugog puta –
Odgovori kada vide moju suzu da sija –
„ako želiš pobeći s tog mesta smrknuta!
Jer ta zver zbog koje u tebi strah klija
Ne dozvoljava da prođe ni duša jadna,
Već ljude zaustavlja i redom ubija.
A tako je zlobna i tako gadna
Da nikada pohotu svoju ne zadovolji,
već posle jela još više je gladna.¹*

Dante, Pakao, pevanje I, 91–99

¹ Prevod Dragan Mraović, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1998, Beograd, str. 40. (*Prim. prev.*)

Prvo poglavlje

Kler je bila u potpunom raskoraku s vremenom. Na zidnom satu u trpezariji bilo je 8 i 30. Dvadeset pet godina pretvaranja da Irska ne postoji.

Ponovo će morati da ode na taj terminal. Da gleda tamne vode reke Lifi. Da se svaki čas osvrće preko ramena.

Da se seća.

„Ambasadoru je upravo ustanovljena virusna upala pluća“, šapnuo joj je Edvard sinoć, ubacujući blekberi u unutrašnji džep sakoa, dok su ulazili na koktel povodom Franko-britanskog sporazuma. „A avion ministra inostranih poslova sleteo je na aerodrom Šarl de Gol pre četrdeset pet minuta. Tražio je da se sutrašnja večera u njegovu čast priredi kod nas.“

„Koliko ljudi?“

„Dvanaest. Uključujući i nas.“

Ministar je lako mogao zatražiti od Edvarda da preuzme ulogu domaćina u Plavom salonu, jer je britanski izaslanik u Parizu bio zamenik ambasadora. Ako je ministar hteo da se večera premesti iz zvanične trpezarije ambadorske rezidencije u njihovu kuću, to znači da je koristio priliku da oce- ni Edvarda na njegovoj teritoriji. Ministar inostranih poslova bio je zadužen za imenovanja ambasadora.

Dodirnula je Edvardovu ruku. „Ništa ne brini.“ Ohrabрила ga je i počela da planira. Bila je srećna.

Još nije znala koju je zemlju ministar imao na umu.

Sada je pila jutarnju kafu u prostranoj beloj kuhinji rezidencije i staloženo pravila spisak za večeras. Nije ni pogledala u Edvarda koji je prelistavao gomile izveštaja doručkujući tost i marmeladu. Pila je kafu i jela tost tiho, kao i svakog jutra. Nije činila ništa što bi moglo odati njenu patnju.

Ako večerašnji prijem prođe dobro, Edvard će biti imenovan za novog ambasadora u Irskoj.

„Priča se“, rekao je Edvard dok je odvezivao kravatu kada su sinoć stigli kući, „da će Majkla Liroja imenovati za ambasadora u Izraelu.“

„Majkla Liroja? Ambasadora u Dablinu?“

„Biće do avgusta. Ispostavilo se da već dugo priželjkuje Tel Aviv. Trenutno u Irskoj nema dovoljno haosa za njegov ukus.“

Pustila je da joj spavaćica padne preko glave, da bi prikri-la izraz lica taman dovoljno dugo da uspe da ga ukloni, i zavukla se pod hladan prekrivač, povlaćeci ga do brade. Edvard nije znao s kakvom je pažnjom, već dve decenije koliko su bili u braku, izbegavala da kroči na irsko tlo. Nije imao pojma da je nekada bila u Dablinu. Edvard je znao da će ona, kada se probudi, oprati zube i pre i posle doručka. Znao je da čak ni u najvećem metežu oko priprema neće reći Ameliji, njihovoj dobrodušnoj kućnoj pomoćnici, koliko je zamara da komunicira na njenom lošem engleskom. Ali Edvard ništa zaista nije znao o njoj, zato što nije znao ništa o njenom ranijem životu. Znao je samo onaj deo koji je odabrala da mu kaže.

Zahvaljujući njenoj vedroj efikasnosti tokom svih ovih godina – ne samo u zabavljanju već i u obmanjivanju – Edvard je verovatno mislio da joj čini uslugu.

„Dakle“, rekla je, „mesto ambasadora u Dublinu će uskoro biti upražnjeno.“

Edvard ju je poljubio u čelo. „Da, Dublin će uskoro biti upražnjen.“ Ugasio je svetlo u spavaćoj sobi i čula je njegov odmereni hod niz hodnik ka radnoj sobi. Sada mora da se pripremi za sastanke, da bi sutradan mogao da stupi na mesto ambasadora.

Irska.

„Put Portobelo, broj 83“, rekla je vozaču nakon što je sela u taksi na dablinskom aerodromu, vodeći računa da pažljivo pridržava stomak. Kada su stali ispred neobeležene smeđe zgrade ispod koje se penušala reka Lifi, nelagodno je izvučila svoje dugačko telo iz taksija, umalo zaboravivši kofer, i požurila da pozvoni na ulazna vrata. „Treba mi soba“, rekla je klempavom, rumenom mladiću koji se pojavio na vratima i buljio u nju bez reči, odmeravajući je od glave do pete, dok mu se pogled nije zaustavio na njenom stomaku. „Treba mi soba“, ponovila je, dok se u njoj skupljao očaj da što pre završi sa svim ovim. Čula je zvuk točkova po kaldrimi taksija koji se udaljivao, ali nije se osvrnula.

Edvard je spreman za položaj ambasadora. Posvetio je čitav svoj život Ministarstvu inostranih poslova Britanije, i odavno i produktivno poslednje tri godine obavljao je poslove britanskog ministra u Parizu, podređen samo ambasadoru. Ranije u karijeri ispunio je obavezne posete žarištima – Libanu, Kuvajtu i Kairu – i boravio je u Londonu i Vašingtonu sa irskim diplomatskim korom u okviru svog posla. Oženio se njome, Amerikankom čije je devojачko prezime bilo Feneli. Sve što je sada stajalo između njega i glavnog mesta u Dublinu bila je ova večera za koju je ona sada bila zadužena.

„Je li sve u redu?“ upitao je Edvard skidajući naočare za čitanje i ustajući od stola. „Jesmo li se dogovorili za večeras?“

„Držim sve pod kontrolom.“

„Nisam ni sumnjao.“

Poljubio ju je i osmehivala se dok je zatvarao akten-tašnu, osmehivala se i dok je oblačio sako. Smešila se sve dok nije čula kako se vrata rezidencije zatvaraju za njim. Onda je prestala da se smeši i spustila je ruke na sto.

Imala je sledeće opcije. Može da priredi savršenu večeru i preseli se u Dublin, gde, ako je niko ne prepozna i ne pozove na odgovornost, barem rizikuje da skrene s uma. Već je u proteklih nekoliko meseci ponovo počelo da joj se priviđa Nijalovo lice u svakoj grupi ljudi.

Ili bi mogla namerno da uprska večerašnji događaj i uništi sve šanse svog vernog i požrtvovanog muža.

Kler je ponovo pogledala na sat, 8.37.

Sinoć na prijemu, pošto je saznala da ima dvadeset četiri sata da organizuje večeru koja će odrediti profesionalnu budućnost njenog muža – ali pre nego što je shvatila da je u pitanju Irska – rukovala se i ljubila obraze taman onoliko koliko je bilo neophodno, a onda se povukla u toalet. Oslonjena o mermerni lavabo, držeći telefon, izdavala je naređenja s preciznošću stjuardese koja deklamuje mere bezbednosti. Najpre njihovoj kuvarici Matildi. Potom Ameliji – setivši se da pita da li bi, možda, njena rođaka mogla da uskoči i pomogne u kuhinji. Onda Janu, ambadorskom kelneru u kojeg je naročito imala poverenja. „*Donc, vous annulez*“², rekla mu je kada se pobunio da je zauzet. Njihov batler, Žerar otputovao je na jug Francuske – u nepovoljnom trenutku, ali nisu imali ništa u planu za to veče, a i u pitanju je bila

² Dakle, otkazite.

brataničina svadba. Nije mogla da ga pozove da se vrati u Pariz. Ona će pokriti njegov organizacioni deo posla, a Jan će dočekivati i smeštati goste. Amelijina rođaka pomagaće oko služenja. Amelija će nadgledati sipanje vina, escajg i servis. Matilda – ona ostaje u kuhinji.

Pošto je sakupila osoblje za večeru, poslala je mejl ambasadi u kojem je tražila da joj odmah ujutru pošalju zvanične tanjire s kraljičinim grbom, a onda drugi Edvardovoj sekretarici da zatraži spisak gostiju, s beleškama o skorim ličnim događajima i sklonostima vezanim za hranu. Izvadila je blokčić koji je uvek nosila sa sobom i počela da sastavlja spisak obaveza – mesar, vino, cveće i tako dalje – pazeći da se seti svega što bi batler obično obavljao. Najzad, poslala je mejl kancelariji za službene publikacije Rodenovog muzeja, da kaže da će verovatno morati da odloži predavanje prevoda koji je upravo završila. To je bio njen drugi posao, posao za koji su je plaćali – prevodila je knjige o umetnosti i kataloge.

Sve je to obavila za malo više od deset minuta, a onda se vratila ponovo u salu za prijem, taman na vreme da isključi telefon i sasluša Edvarda koji je držao govor dobrodošlice umesto odsutnog ambasadora. Izljubila je još obraza koji su cirkulisali među predjelom, pozdravila poznanike, raspitala se o deci, ženama i muževima. Bila je slika i prilika smirenosti i stručnosti. Dok je ležala u krevetu kasnije te noći, trudeći se da svari Edvardovu vest o položaju u Dublinu, pažljivo je čapkala ovaj raniji optimizam i kalemila ga sve dok joj se disanje nije usporilo, a srce umirilo. Mučila se da zaspi.

Kler presavi svoj ubrus. Ako je sinoć mogla da ostane pribrana, moći će i sad. Biće pribrana i čitavog dana i za vreme večere. Biće čak i u Dublinu. Umela je da kontroliše strah.

Poklopila je kutiju sa šećerom. Zatvorila je Edvardovu teglicu marmelade i pokupila tanjire od doručka na poslužavnik. Matilda će uskoro doći da počne da kuva. Amelija je već udešavala sobu za prijem zvaničnika.

Prosula je ostatak Edvardovog čaja u sudoperu, potom i svoju kafu.

Neće razmišljati o dablinskom parku Sent Stivens Grin, gde je kiša jednom isprskala ostatke njene ljudskosti. Neće razmišljati o Dublinu uopšte. Uložiće svu energiju da pomogne Edvardu. Provela je više od dvadeset godina taložeći zrno po zrno obmane i nije mogla nazad. Ili će organizovati večeru s veštinom za koju je Edvard znao da je sposobna, ili će morati da mu kaže istinu o sebi. A to nikome nije nameravala da kaže.

Drugo poglavlje

Kler je preletela pogledom preko spiska gostiju za slučaj da ima nekih alergija na hranu, verskih ograničenja, ili posebnih režima ishrane i, pošto nije naišla ni na šta takvo, spustila ga je na pult. Nalet prolećnog vetra promrsio je žute cvetove lipe ispred kuhinjskog prozora i ona ga otvori da bi miris mogao da uđe. Posle nedelja sivila i uporne kiše, sunce je sijalo nad Parizom. Jutarnja svetlost prospala se preko kaldrmisano dvorišta. Majušni zeleni izdanci virili su kroz pukotine među kamenjem, vlasi trave suviše mlade da bi je portir pokosio. Nekako se, preko noći, ljubičasti blesak glicinije raširio preko jedne strane zgrade, nalik otisku boje koji vidiš kada jako zažmuriš.

„Prehladićete se tako.“

Kler je vratila glavu unutra. „Dobro jutro, Matilda.“

„Hmpf.“ Matilda, koja je bila pola Švajcarkinja, pola Škotlandanka, i uvek spremna za iznenadni sneg ili oluju, skinula je teški vuneni kaput i okačila ga u orman kraj ulaza za poslugu. „Imate jelovnik za mene?“

„Da.“

Jelovnik je već bio isplaniran za ambasadora, međutim, Plavi salon, zvanična trpezarija u ambasadorskoj rezidenciji, bio je pompenzan, sa zasvođenom tavanicom, pozlaćenim

zidnim ukrasima, plavim satenom na nameštaju, zveckavim kristalom, i raznobojnim tepihom veličine omanjeg mora. Trpezarija u ministrovj rezidenciji, iako veoma lepa sa svojim nameštajem od mahagonija i tamnozelenim zidovima, i dovoljno velika da smesti dvadesetoro za večeru, bila je intimna, u poređenju sa ovom. Drugim rečima, ono što je uspevalo među sjajem Plavog salona u stilu Luja XIV, ne bi pristajalo ministrovj diskretnijoj rezidenciji. Štaviše, Kler je htela obrok koji će istaknuti Matildine izvanredne kulinarske talente i u isto vreme dati blage nagoveštaje o Irskoj. Ako treba da pomogne Edvardu, onda će to izvesti kako valja.

Izdala je detaljnija uputstva: „Sveža špargla iz Alzasa umotana u bajonsku šunku, za početak. Tvoj divni čileanski morski grgeč posut badenom, preliven kremom od praziluka i limuna kao predjelo. Salata, i uzeću sve što nam treba za ovale sa sirevima kada budem išla da kupim cveće. Ti odluči za desert. Šta god misliš da odgovara – svi tvoji deserti su sjajni. Samo neka bude nešto sezonski.“

„Ne možete da služite čileanski grgeč. Suviše kontroverzno.“

„Ugrožena vrsta?“

„Ugrožena vrsta.“ Matilda slegnu ramenima. „Grgeč s vijetnamskih farmi. Mogu da ga spremim na isti način kao čileanski i skoro da su istog ukusa. Serviraću ga s krompirom u svežoj marinadi.“

„Savršeno.“ Kler je čula zvonjavu telefona u radnoj sobi, tapkanje Amelijinih papuča kroz hodnik. Zastala je da oslušne ime onoga ko je zvao.

„*Oui*, sačekaj, molim te.“ Amelijin glas razlegao se do so-be. „Idem do gospođe, Džejmse.“

Džejms? Da li je dobro čula Ameliju?

„*Donc*, špargla i šunka, grgeč s kremom od praziluka i limuna. Nije loše“, reče Matilda i mrzovoljno klimnu glavom, „za prolećni jelovnik.“ Prekstilila je ruke preko bujnih grudi. „Dobro, onda, ako vam ništa više ne treba, najbolje da odmah počnem. Ne znam samo kako ćemo sve to uspeti da izvedemo. Večera za važne goste je najavljena samo dan ranije.“

Džejmi skoro da nikada nije zvao ujutru otkad je prošle jeseni krenuo u internat. Jednom, kada je zaboravio da završi seminarski rad iz istorije: „Ma daj, mama“, rekao je. „Samo kratak mali mejl u kojem ćeš reći da sam imao neke porodične probleme ili tako nešto.“ Drugi put, kada su ga pozvali kod direktora zato što je bacio kroasan (koji je pao na nekog od profesora). Obično je zvao predveče kada su bile najveće šanse da će Kler biti kod kuće, ali ne i Edvard. S petnaest godina, nije hteo da mu otac zna koliko je nesrećan daleko od kuće, kao ni koliko mu majčina podrška pomaže da sve to izdrži.

Pogledala je na sat, 9.10.

Nemoguće da je Džejmi upao u neku novu nevolju, baš danas od svih dana.

„Zaista mi je žao“, rekla je Matildi, „posebno zato što sam ti već bila dala slobodan dan. Ponovo ti hvala što si došla. Pravo si blago.“

Matilda je frknula i počela da vezuje kecelju.

„*Madame, c'est* Džejms“, reče Amelija pružajući joj telefon.

„Oh!“ Uzela je slušalicu od kućne pomoćnice s pažljivim osmehom na licu. „Baš lepo. Hvala ti, Amelija. Razgovaraću u spavaćoj sobi.“

Prošla je dugim hodnikom do sobe, zatvorila vrata i sela na ivicu dušeka. Prislonila je slušalicu na obraz, bila je hladna, nemilosrdna. Nije bilo lako s Džejmijem. Hteo je njenu